

Sygn. akt I C 425/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Włodarczyk

Protokolant: Magdalena Adamus

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2018 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko pozwanej W. D.

o zachowek

- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powódki 132.791,63 (sto trzydzieści dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt jeden i 63/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 12 lipca 2016 r.;
- 2) oddala powództwo w pozostałej części;
- 3) zasądza od pozwanej na rzecz powódki 7.351,78 (siedem tysięcy trzysta pięćdziesiąt jeden i 78/100) złotych z tytułu kosztów procesu;
- 4) nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w C. 10.981,03 (dziesięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt jeden i 03/100) złotych z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych;
- 5) nakazuje ściągnąć od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w C. z zasądzonych w punkcie 1) sentencji wyroku świadczenia 5.654,37 (pięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt cztery i 37/100) złote z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych;
- 6) nakazuje zwrócić pozwanej od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w C. 600 (sześćset) złotych z tytułu niewykorzystanej zaliczki na wydatki nr (...).

Sygnatura akt I C 425/16

UZASADNIENIE

Powódka M. J. reprezentowana przez przedstawicieli ustawowych: matkę S. J. (1) i ojca S. J. (2), w pozwie z 6 września 2016 r. wniosła o zasądzenie od pozwanej W. D. 201.159 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 12 lipca 2016 r. z tytułu zachowku. W uzasadnieniu wskazała, że pradziadek powódki, S. D., zmarł 18 października 2015 r. w Z.. Do kręgu ustawowych spadkobierców zmarłego należeli: syn A. D. (dziadek powódki) i żona W. D.. Sąd Rejonowy w Z. postanowieniem z 6 czerwca 2016 r., sygn. akt I Ns (...) stwierdził, że cały spadek po zmarłym na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 12 lutego 2013 r. nabyła jego żona W. D.. Spadkodawca wydziedziczył swojego syna A. D., wydziedziczył także swoją wnuczkę, a matkę powódki. Zgodnie z art. 991 k.c., art. 1008 k.c. i art. 1011 k.c., powódce

jako zstępnej po zmarłym S. D. należą się dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by jej przypadł w drodze dziedziczenia ustawowego. W skład masy spadkowej po S. D. wchodzi następujące składniki majątkowe:

- spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...), o pow. użytkowej 47,7 m² o wartości 89.907 zł,
- nieruchomość gruntowa położona we W., dla której Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgę wieczystą nr (...), na nieruchomości położony jest budynek mieszkalny w budowie (działka ew. nr (...)), o wartości 433.570 zł,
- nieruchomość gruntowa położona we W., dla której Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgę wieczystą nr (...), o przeznaczeniu rolniczym, działka ew. nr (...), o wartości 36.648 zł,
- ciągnik rolniczy, rok produkcji 1997, marki (...), nr rej. (...), o wartości 23.000 zł,
- motorower marki L. (...), nr rej. (...), o wartości 1.600 zł.
- pług dwuskibowy o wartości 1.000 zł,
- dwie brony o wartości 1.000 zł,
- kultywator o wartości 1.500 zł,
- dwie przewracarko-zgrabiarki o wartości 1.500 zł,
- siewnik o wartości 1.000 zł,
- piła elektryczna, narzędzia gospodarcze o wartości 1.000 zł,
- 2 wozy dostosowane do ciągnika rolniczego o wartości łącznej 2.000 zł.
- 2 tony drutu stalowego o wartości 4.000 zł,
- wyposażenie lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...) (meble, lodówka, kuchenka, telewizor, obrazy) o wartości 5.200 zł.
- wierzytelność wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Z. o zwrot nadpłaty z tytułu opłat czynszowych za lokal mieszkalny położony w Z. przy ul. (...), w wysokości 2.053 zł.

Pismem z dnia 27 czerwca 2016 r. powódka wezwała pozwaną do dobrowolnej zapłaty należnego jej zachowku w terminie 14 dni.

Pozwana W. D. wniosła o oddalenie powództwa oraz wzajemne zniesienie kosztów procesu. Pozwana podniosła, że wartość wszystkich nieruchomości we W. jest zawyżona i powinna wynosić łącznie kwotę 344.086 złotych wraz z niewskazaną w pozwie działką o powierzchni 3257 m⁽²⁾, oznaczoną nr geodezyjnym (...), dla której jest założona księga wieczysta nr KW (...). Ponadto budynek mieszkalny położony na działce oznaczonej nr geodezyjnym 635 we W. nie jest wykończony i odebrany przez władzę budowlaną, a jego powierzchnia jest nieprawidłowo oznaczona. Pozwana wskazała, że również wartość ruchomości jest zawyżona, a wyposażenie mieszkania położonego w Z. ma wartość jedynie sentymentalną. Nadpłata z tytułu czynszu za mieszkanie dotyczy stanu na dzień 31 styczeń 2016 roku, a to pozwana od 18 października 2015 roku uiszczala czynsz samodzielnie. Jednocześnie pozwana nie zakwestionowała podanej w pozwie wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Z. przy ul. (...) w budynku nr (...). Pozwana oświadczyła, że spadek jest obciążony długiem w kwocie 23.475 zł albowiem uiściła z własnych środków, przed zawarciem małżeństwa ze spadkodawcą, na rzecz A. D. w/wym kwotę, zgodnie z postanowieniem SR w Z. z 29 lipca 2013 roku, sygn. I Ns(...), lecz nie otrzymała jej zwrotu. Wskazała, że spadek obejmuje także dług w kwocie 52.050,02 zł z tytułu zadłużenia wynikającego z umowy kredytu zawartej przez

spadkodawcę z (...) Bankiem S.A. we W.. W. D. oświadczyła, że widzi możliwość zawarcia ugody poprzez przekazanie na rzecz powódki nieruchomości położonych we W., oznaczonych nr geodezyjnymi (...), (...), (...), (...) oraz lasy wskazane w opinii rzeczoznawcy załączonej do pozwu o wartości wynoszącej łącznie 218.763 zł.

1. Ustalenia faktyczne

W sprawie niesporne jest, że pozwana W. D. jest jedynym spadkobiercą testamentowym po S. D. i nabyła w całości po nim prawa spadkowe, co stwierdzono postanowieniem Sądu Rejonowego w Z. z 6 czerwca 2016 r. w sprawie I Ns (...). W. D. to żona spadkodawcy, a M. J. to jego prawnuczka - dziecko S. J. (2) i S. J. (1), która jest córką A. D. – syna spadkodawcy. W. D. jak i A. D. byłiby spadkobiercami z mocy ustawy, dziedzicząc po połowie. Testamentem z 12 lutego 2013 roku S. D. wydziedziczył swojego syna A. D. i jego córkę S. J. (1) od dziedziczenia po nim. Spadkodawca zmarł 18 października 2015 r., zawarł związek małżeński z pozwaną 7 grudnia 2013 r.

Dowód: okoliczności niesporne, a także postanowienie z 6 czerwca 2016 roku – k. 6, kserokopia testamentu – k. 7, odpisy akt stanu cywilnego – k. 8-10, wniosek o stwierdzenie nabycia spadku wraz z załączonymi do niego odpisami aktów stanu cywilnego – k. 2-6 akt sprawy Sądu Rejonowego w Z. I Ns (...), protokół rozprawy z 11 kwietnia 2016 roku i 6 czerwca 2016 roku – k. 17-18, k. 24 akt sprawy Sądu Rejonowego w Z. I Ns (...), odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku – k. 15 akt sprawy Sądu Rejonowego w Z. I Ns (...), odpis aktu zgonu i aktu urodzenia – k. 25 akt sprawy Sądu Rejonowego w Z. I Ns (...).

Niesporny w większości był także skład spadku (aktywa) po zmarłym S. D.. Niesporna była wartość własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego. W skład spadku wchodzi:

a) własność nieruchomości gruntowej położonej we W., w powiecie (...), woj. (...), o powierzchni 4,8422 ha, dla której Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgę wieczystą nr (...), o wartości rynkowej 294.800 złotych, według stanu na dzień 18.10.2015r. oraz według cen aktualnych na dzień sporządzenia opinii, tj. na dzień 16.05.2017 r.,

b) własność nieruchomości gruntowej położonej we W., w powiecie (...), woj. (...), dz. ew. (...) z obrębu (...) arkusz mapy 5 o powierzchni 0,8254 ha, dla której Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgę wieczystą nr (...), o wartości rynkowej 23.400 złotych, według stanu na dzień 18.10.2015r. oraz według cen aktualnych na dzień sporządzenia opinii, tj. na dzień 02.05.2017r.,

c) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...), o pow. użytkowej 47,7 m² i wartości 89.907 zł,

d) własności nieruchomości gruntowej położonej we W., w powiecie (...), woj. (...), dz. ew. (...) z obrębu (...) arkusz mapy 11 o powierzchni 0,3257 ha, dla której Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgę wieczystą nr (...), o wartości rynkowej 9.700 złotych, według stanu na dzień 18.10.2015r. oraz według cen aktualnych na dzień sporządzenia opinii, tj. na dzień 26.04.2017r.,

e) ciągnik rolniczy, rok produkcji 1997, marki U. (...), nr rej. (...), składak, o wartości rynkowej 16.100 zł, a przy założeniu, że ciągnik rolniczy, rok produkcji 1997, marki U. (...), nr rej. (...) został wyprodukowany w fabryce (...) to jego wartość wynosi 18.400 zł,

f) motorower marki L. (...), rok produkcji 2008, nr rej. (...), o wartości rynkowej 1.480 zł,

g) plug dwuskibowy o wartości rynkowej 540 zł,

h) dwie brony trójpolowe o wartości rynkowej każda po 370 zł,

i) kultywator dwunastozębny o wartości rynkowej 450 zł,

j) wóz dwuosiowy do ciągnika – nośność 2 t., rok produkcji 1989, długość 350 cm. o wartości rynkowej 710 zł,

- k) wóz dwuosiowy do ciągnika – nośność 2 t., rok produkcji 1989, długość 350 cm. o wartości rynkowej 710 zł,
- l) przewracarko-zgrabiarka siodełkowa o wartości rynkowej 590 zł,
- m) przewracarko-zgrabiarka gwiazdowa – 2 sztuki o wartości rynkowej 340 zł,
- n) siewnik (...), rok produkcji 1989, 24 R. o wartości rynkowej 1.780 zł,
- o) drut zbrojeniowy – 2.000 kg FI- 12mm, długość 12 m. o wartości rynkowej 3.800 zł,
- p) piła elektryczna, konstrukcja własna, moc silnika 5 kw, średnica tarczy 25 cm., przeznaczenie metal o wartości 315 zł,
- r) chłodziarko–zamrażarka A., model (...), rok produkcji 2004, o wartości rynkowej 210 zł,
- s) wyposażenie lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...) mianowicie:
- sofa rozkładana potrójna oraz dwa fotele o wartości rynkowej 190 zł,
 - ława pokojowa o wartości rynkowej 70 zł,
 - stół rozkładany o wartości rynkowej 15 zł,
 - szafa trzydrzwiowa o wartości rynkowej 20 zł,
 - meblścianka o wartości rynkowej 180 zł,
 - stolik pod telewizor o wartości rynkowej 17 zł,
 - telewizor P. (...)/58 o wartości rynkowej 35 zł,
 - krzesło (...) o wartości rynkowej 8 zł,
 - lampa pokojowa z abażurem o wartości rynkowej 12 zł,
 - lustro owalne z dwoma lampkami o wartości rynkowej 18 zł,
 - lampa sufitowa potrójna o wartości rynkowej 11 zł,
 - zestaw książek o zróżnicowanej tematyce – 29 sztuk o wartości rynkowej 70 zł,
 - wykładzina pokojowa o wymiarach 425x528 cm. o wartości rynkowej 3 zł,
 - kilim ścienny o wymiarach 220x160 cm o wartości rynkowej 8 zł,
 - wieszak ścienny z lustrem i szafką stojącą o wartości rynkowej 14 zł,
 - wykładzina dywanowa – przedpokój o wartości rynkowej 1 zł,
 - sofa rozkładana –podwójna o wartości rynkowej 80 zł,
 - regał ścienny pokojowy o wartości rynkowej 13 zł,
 - biurko o wartości rynkowej 19 zł,
 - krzesło tapicerowane o wartości rynkowej 8 zł,
 - krzesło brązowe o wartości rynkowe 10 zł,

- lampa sufitowa – pojedyncza o wartości rynkowej 4 zł,
- zestaw książek o zróżnicowanej tematyce – 84 szt. o wartości rynkowej 200 zł,
- obraz ścienny – pejzaż, reprodukcja włoska o wartości rynkowej 35 zł,
- obraz ścienny – pejzaż górski, reprodukcja, autor K. T. o wartości rynkowej 35 zł,
- obraz ścienny – martwa natura/kwiaty, reprodukcja, autor P. S. o wartości rynkowej 38 zł,
- obraz ścienny – Jezus, reprodukcja, autor J. M. o wartości rynkowej 525 zł,
- wykładzina dywanowa – mały pokój o wartości rynkowej 3 zł,
- regał ścienny o wartości rynkowej 13 zł,
- krzesło tapicerowane o wartości rynkowej 8 zł,
- stół kuchenny z dwoma taboretami o wartości rynkowej 12 zł,
- kuchenka gazowa czteropalnikowa z piekarnikiem W. o wartości rynkowej 70 zł,
- zestaw kuchenny (garnki, talerze, pokrywki, kubki, szklanki, miski) o wartości rynkowej 16 zł,
- lampa sufitowa – pojedyncza o wartości rynkowej 3 zł,
- pralka Ś., rok produkcji 1984 o wartości rynkowej 30 zł.

W skład spadku wchodzi także wierzytelność z tytułu nadpłat czynszowych wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Z.. Wierzytelność ta na datę otwarcia spadku wynosiła 2.053,82 zł., przy czym od chwili zawarcia związku małżeńskiego przez pozwaną i spadkodawcę, opłaty mieszkaniowe uiszczane były z ich majątku wspólnego. Pozwana ma więc udział wynoszący połowę w tej wierzytelności i w skład spadku z tego tytułu weszła wierzytelność o wartości 1.026,91 zł.

Dowód: okoliczności niesporne oraz odpisy z ksiąg wieczystych – k. 11-14, postanowienie z 29 lipca 2013 r. – k. 15, zaświadczenie – k. 16, k. 61, wypis z rejestru gruntów – k. 47-48, dowód rejestracyjny pojazdu – k. 52-53, zeznania świadka L. D. – k. 82-83, zeznania świadka A. D. – k. 83, zeznania świadka W. J. – k. 83-84, faktura VAT (...) – k. 89, zeznania S. J. (1) – k. 97-99, zeznania S. J. (2) – k. 99-100, zeznania pozwanej – k. 100-101, informacja wraz ze zgłoszeniem podatkowym SD-Z2 – k. 103-105, opinia biegłego sądowego S. W. (1) – k. 127-149, k. 150-170, k. 171-232, pisemna opinia uzupełniająca biegłego sądowego S. W. (1) – k. 251-268, opinia biegłego sądowego P. J. – k. 296-320.

Jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego ze S. D. 2 grudnia 2013 roku pozwana zaciągnęła kredyt nr (...) w (...) Banku S.A. we W. w kwocie 18.770 zł. Następnie 6 grudnia 2013 roku oraz 22 stycznia 2014 roku, działając na rzecz S. D., dokonała wpłaty w kwocie łącznej 23.475 złotych dla A. D. tytułem spłaty zasądzonej od S. D. postanowieniem Sądu Rejonowego w Z. z 29 lipca 2013 roku, sygn. I Ns (...)

Dowód: kserokopie dowodów wpłat – k. 49-50, zawiadomienie z 19 grudnia 2013 roku k. - 51, wyciąg bankowy – k. 72-73, pismo z Banku – k. 125,

Przed śmiercią S. D. w dniu 21 stycznia 2014 roku zaciągnął w (...) we W. pożyczkę nr (...) wypłaconą na kwotę 7.000 złotych obowiązującą od dnia 21 stycznia 2014 roku do dnia 19 marca 2014 roku. Natomiast umowa nr (...) została rozliczona i zamknięta 21 stycznia 2014 r. Ponadto zmarły posiadał jeszcze jedną pożyczkę nr (...), z której zadłużenie na dzień jego śmierci, tj. 18 października 2015 roku wynosiło 52.050,02 zł.

Dowód: dokumenty z Banku – k. 91-93, k. 125, k. 277-278.

Pozwana została wezwana do zapłaty zachowku na rzecz M. J. pismem z 27 czerwca 2016 roku w kwocie 200.000 zł. w terminie 2 tygodni licząc od daty wysłania niniejszego żądania. Pozwana otrzymała wezwanie 28 czerwca 2016 r. Pismem z 11 lipca 2016 roku pozwana zwróciła się o nadesłanie odpisu aktu urodzenia M. J. oraz wskazanie podstaw obliczenia żądanej kwoty zachowku. W dniu 13 lipca 2016 roku pozwana otrzymała żądany dokument oraz informację dotyczącą sposobu wyliczenia zachowku. Kolejnym pismem z 17 sierpnia 2016 roku pozwana wskazała, że może dokonać zapłaty zachowku w kwocie 122.856 złotych w ciągu dwóch lat. W odpowiedzi strona powodowa wskazała, że zgadza się na przepisanie mieszkania położonego w Z., przy ul. (...) na rzecz M. J. oraz działki przy ul. (...) z ewentualną dopłatą.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dowodem doręczenia – k. 23, pismo z 11 lipca 2016 r. – 24, pismo z dowodem doręczenia z 13 lipca 2016 r. – k. 25, pismo z 17 sierpnia 2016 r. – k. 26, pismo z dowodem doręczenia z 19 sierpnia 2016 r. – k. 27-28.

2. Ocena dowodów.

Dowody z dokumentów nie były przez strony kwestionowane, więc dano im wiarę. Strony w niektórych wypadkach różniły się interpretacją tych dokumentów, co będzie analizowane poniżej.

Skład spadku w zakresie aktywów był niesporny za wyjątkiem wierzytelności z tytułu nadpłaty czynszowej. Wynosiła ona na dzień otwarcia spadku 2.053,82 zł. Powódka twierdziła, że nadpłata ta w całości zwiększa aktywa spadkowe, pozwana, że jedynie w połowie, bowiem od chwili zawarcia związku małżeńskiego tj. od 7 grudnia 2013 r. opłaty czynszowe regulowane były z majątku wspólnego. Sąd dał wiarę zeznaniom i twierdzeniom pozwanej w tym zakresie ponieważ są one zgodne z doświadczeniem życiowym i są racjonalne. Powódka przedstawiła jedynie dowód, z którego wynika wysokość wierzytelności na chwilę otwarcia spadku, nie wynika z niego w jakim okresie ona powstała. Nie ma więc żadnego dowodu, iż powstała przed 7 grudnia 2013 r., czyli przed datą zawarcia związku małżeńskiego pozwanej ze spadkodawcą. Zawierając związek małżeński nie zawierali umów małżeńskich majątkowych. Własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego stanowiło majątek osobisty spadkodawcy, ale od chwili zawarcia związku małżeńskiego prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Z reguły w takich sytuacjach koszty utrzymania także składników majątku osobistego małżonków, są przez nich pokrywane wspólnie. Spadkodawca i pozwana w chwili zawierania związku małżeńskiego byli już w podeszłym wieku. Nie ma żadnego dowodu, iż w ich wypadku opłaty czynszowe, a więc koszty związane z utrzymaniem majątku osobistego spadkodawcy, były pokrywane z majątku odrębnego spadkodawcy. Powódka i jej przedstawiciele ustawowi nie utrzymywali ze spadkodawcą w zasadzie żadnych kontaktów, nie mieli więc wiedzy z jakiego majątku są regulowane opłaty czynszowe, które wygenerowały nadpłatę. Twierdzenia wyrażone w toku procesu, że na pewno opłaty te pochodziły z majątku osobistego spadkodawcy nie mają w takiej sytuacji żadnych podstaw i nie mogły skutecznie podważyć wiarygodnych zeznań i twierdzeń pozwanej.

Wycena wartości ruchomości spadkowych nie była sporna. Pozwana wycofała zarzuty do opinii biegłego w tym zakresie, zatem dano w pełni wiarę ustaleniom wynikającym z opinii biegłego sądowego P. J.. Co do wyceny ciągnika P. J. podał dwie wartości zależnie od tego, czy wyceniany traktor był składakiem, czy ciągnikiem oryginalnie wyprodukowanym w fabryce (...). Z dowodu rejestracyjnego ciągnika-k.52, wynika jednak niezbiecie, że był to składak, zatem przyjęto tę wartość z opinii biegłego, która dotyczyła składaka.

Sporna w sprawie była wycena wartości nieruchomości wchodzących w skład spadku. Sąd oparł swoje ustalenia na opinii biegłego S. W. (1), oceniając, że jest rzetelna, obiektywna, należycie umotywowana, sporządzona zgodnie ze standardami zawodowymi. Zarzuty powódki do opinii biegłego pierwotnie sprowadzały się do tego, że przy wycenie działki nr (...), na której posadowiony jest nieukończony budynek, biegły do porównania użył niewłaściwe nieruchomości. Przyjął bowiem do porównania budynki ukończone, użytkowane i zamieszkałe, a w/w budynek nie spełnia żadnej z tych cech. Zarzucono, że nieruchomości przyjęte do wyceny, nie są nieruchomościami podobnymi, są zabudowane budynkami znacznie starszymi, ich powierzchnie użytkowe zawyżono, do niektórych powierzchni użytkowych dodano powierzchnie użytkowe budynków gospodarczych, Powódka zarzuciła, że biegły powinien

dokonywać wyceny każdej działki osobno, błędnie dokonał podziału nieruchomości na części, co wypaczyło wycenę. Biegły przyjął także niewłaściwe współczynniki korygujące.

Biegły S. W. (1) pisemnie odniósł się do w/w zarzutów. Wyjaśnił, że dobrał właściwie nieruchomości podobne. Stan techniczny budynku znajdującego się na jednej z działek opisanych w KW (...) jest zły, co biegły poza opisem zobrazował licznymi zdjęciami. Jest to budynek nieukończony, niezamieszkały, z przeciekającym dachem. Nie może być porównywany z nowymi budynkami w budowie, bowiem ich stan techniczny jest zdecydowanie lepszy. Wskazana księga wieczysta obejmuje 52 działki geodezyjne. W takiej sytuacji nie dokonuje się wyceny każdej z działek osobno, sumując następnie ich wartość, tylko przedmiotem wyceny jest cała nieruchomość ujęta w księdze wieczystej, traktowana jako całość gospodarcza. Taką metodologię wyceny przyjął biegły. Także współczynniki korygujące biegły dobrał odpowiednio do stanu faktycznego, który jest taki, iż wyceniana nieruchomość w części obejmuje grunty pod zabudowę, w części o przeznaczeniu rolnym, w części leśnym. Wycena tej nieruchomości jako całości wymagała przyjęcia współczynników korygujących.

Stanowisko biegłego nie przekonało powódki, która podtrzymała podniesione zarzuty i wniosła by zlecić wycenę innemu biegłemu.

Sąd oddalił wniosek dowodowy powódki. Sąd w pełni podziela stanowisko biegłego, że należy dokonać łącznej wyceny nieruchomości opisanej w KW (...). Jest to jedna nieruchomość, składająca się z 52 działek. Wycena biegłego odwołuje się do stanu prawnego nieruchomości. Powódka natomiast chciałaby traktować w/w działki osobno, wyceniać je odrębnie, a więc wycena nie odwoływałaby się do istniejącego stanu prawnego nieruchomości. Fakt, że ten stan w przyszłości może ulec zmianie, nie ma żadnego znaczenia. Na chwilę otwarcia spadku i aktualnie, istnieje jedna nieruchomość opisana we wskazanej księdze wieczystej i to jej wartość kreuje spadek, a nie ewentualne przyszłe zabiegi polegające np. na próbach wydzielanie niektórych działek i założenia dla nich odrębnych ksiąg wieczystych. Sąd w pełni podziela stanowisko biegłego co do przyjęcia nieruchomości podobnych. Biegły przekonująco wyjaśnił na jakiej bazie danych się opierał, jakie informacje z tej bazy można czerpać, na ile informacje o powierzchni użytkowej są miarodajne i jaki miały wpływ na dokonane ustalenia cenowe. Budynek znajdujący się na wycenianej nieruchomości niewątpliwie znajduje się w złym stanie technicznym, czego dowodzą także liczne zdjęcia przygotowane przez biegłego. Od lat jest nieogrzewany, przecieka w nim dach.

Sąd oddalił także wniosek powódki o zobowiązanie biegłego do wskazania numerów ewidencyjnych działek, których użył przy wycenie jako nieruchomości podobnych, a także o ponowną wycenę działek nr (...) i (...) traktowanych jako osobne nieruchomości, i przyjęcie do wyceny współczynnika korygującego 1.

Oddalenie wniosku o wskazanie nr ewidencyjnych działek wynikało z tego w jakim celu te numery powódka zamierzała wykorzystać. Otóż wg wniosku zamierzała dokonać weryfikacji powierzchni użytkowej znajdujących się tam zabudowań. Tyle tylko, że Sąd nie mógłby upoważnić powódki do tego by wchodziła do cudzych domów mieszkalnych i użytkowych z przyrządami mierniczymi by wymierzyć je i np. stwierdzić, że dane w naturze odbiegają od tych podawanych przez biegłego. Biegły wyraźnie wskazywał, że sam nie dokonywał pomiarów powierzchni użytkowej. Opierał się na danych podawanych w aktach notarialnych (co oczywiste, nigdy nie ma pewności czy są one zgodne ze stanem rzeczywistym, czy np. odwołują się do danych z projektu budowlanego), co do innych nieruchomości przyjmował ich powierzchnię orientacyjną. Innymi słowy wskazanie przez biegłego numerów ewidencyjnych działek, wg uzasadnienia wniosku powódki, z punktu widzenia rozstrzygnięcia było całkowicie nieprzydatne.

Oddalenie wniosku o osobną wycenę działek nr (...) i (...) już omówiono. Stanowią one część jednej nieruchomości opisanej w KW (...). Nie powinny być wyceniane osobno, bowiem taka wycena odwoływałaby się do stanu prawnego, który nie istnieje i nie istniał w chwili otwarcia spadku.

Biegły uzasadnił przyjęte współczynniki korygujące. Powódka nie wykazała wadliwości czynności biegłego w tym zakresie. Oczywiście powódka chciałaby, aby biegły dokonał wyliczeń przy współczynniku, który gwarantować będzie wyższą wartość nieruchomości. Jednak dobór współczynnika to nie kwestia życzeń, tylko oceny poszczególnych

parametrów, cech nieruchomości i ich relacji, w kontekście uzyskania realnej, rzeczowej wartości wycenianej rzeczy. Kwestia życzeń w tym zakresie nie ma żadnego znaczenia.

Powódka powoływała się na załączoną do pozwu „informację o wartości nieruchomości” sporządzoną przez rzeczoznawcę J., w której w istocie zawarto osobną wycenę działek nr (...), (...), (...), (...) i działek leśnych. Sąd nie podzielił zawartych w niej wycen nieruchomości. Wycena została sporządzona na prywatne zlecenie, nie jest opinią biegłego. Rzeczoznawca przyjęła osobną wycenę działek, które nie są gruntami leśnymi, bez względu na to czy stanowią całość gospodarczą, czy nie. Było to więc podejście sztuczne, abstrahujące od tego czy wyceniane działki są osobnymi nieruchomościami, czy nie są. O tym, że omawiana wycena nie jest rzetelna świadczy opis budynku znajdującego się na działce nr (...). Otóż opisano stan techniczny budynku jako bardzo dobry i standard jako bardzo dobry. Tyle tylko, że jak widać ze zdjęć sporządzonych przez biegłego S. W. budynek ma przeciekający dach, pojawiły się wykwyty świadczące zapewne o zagrzybieniu, a twierdzenia o bardzo dobrym standardzie są niczym nie uzasadnione, skoro obiekt jest w stanie surowym.

Reasumując Sąd ustalając wartość aktywów spadku oparł się na wycenach obu biegłych co do wartości nieruchomości i ruchomości, oraz na zaświadczeniu ze spółdzielni mieszkaniowej, które wskazywało na wartość wierzytelności, przy czym przyjęto, że w skład spadku wchodzi połowa tej wartości.

Sporne między stronami było istnienie i wysokość długów spadkowych.

Tutaj Sąd oparł się na dokumentach zaoferowanych przez pozwaną i uzyskanych z Euro Banku, oraz na zeznaniach pozwanej, którym dano w tym zakresie w całości wiarę, bowiem są zgodne właśnie z treścią w/w dokumentów. Już w odpowiedzi na pozew pozwana wskazała, że spadkodawcę obciążała spłata, wynikająca z rozstrzygnięcia w sprawie Sądu Rejonowego w Z. sygn. I Ns (...). Spłata miała być dokonana na rzecz syna spadkodawcy A. D.. Za spadkodawcę tej spłaty dokonała pozwana. Przed ślubem, 6 grudnia 2013 r. zapłaciła przelewem 17.000 zł W poleceniu przelewu wyraźnie wskazała, że to ona dokonuje spłaty ze wskazaniem sygnatury sprawy. W dniu 22 stycznia 2014 r., a więc półtora miesiąca po zawarciu związku małżeńskiego pozwana dokonała drugiej wpłaty na poczet spłaty w wysokości 6.475 zł. W tym poleceniu przelewu także jako wpłacającą wskazała siebie, pomimo zawarcia związku małżeńskiego użyła nazwiska panińskiego tak jak na pierwszym poleceniu przelewu. W sumie zatem zapłaciła 23.475 zł, regulując w całości spłatę, której powinien był dokonać spadkodawca (k. 49-50). O tym, że wpłata dokonana 6 grudnia 2013 r. została zrealizowana przez pozwaną, aby zwolnić spadkodawcę z długu wynikającego z obowiązku spłaty syna świadczy także pismo spadkodawcy z 19 grudnia 2013 r.-k.51. Wyraźnie w nim podano, że wpłaty dokonała pozwana. Spadkodawca żył jeszcze wówczas, dopiero co zawarł związek małżeński, trudno więc przypuszczać, że już wtedy spadkodawca wspólnie z pozwaną starali się wykreować długi, które podlegałyby rozliczeniu w wypadku żądania w przyszłości zachowku. To całkowicie irracjonalne. Drugi przelew został zrealizowany już po zawarciu związku małżeńskiego. Jednak z zeznań pozwanej wynika, że także w tym wypadku środki pieniężne stanowiły jej majątek osobisty. To jest wiarygodne ponieważ do zapłaty doszło półtora miesiąca po zawarciu związku małżeńskiego. W dowodzie przelewu znów jako wpłacający figurowała pozwana i to używając nazwiska panińskiego. Gdyby pozwana nie płaciła cudzego długu, w dowodzie przelewu po prostu wskazanoby spadkodawcę. Powódka zaprzeczała twierdzeniom pozwanej w tym zakresie. Twierdziła, że spłaty dokonał spadkodawca, tylko użyto nazwiska pozwanej zamiast jego nazwiska. Jednak trudno zrozumieć logikę takiego postępowania. Gdyby rzeczywiście to spadkodawca dokonywał tej zapłaty, nic nie stało na przeszkodzie by użył swojego nazwiska. Rola pozwanej byłaby całkowicie zbędna. Natomiast zeznania pozwanej logicznie tłumaczą dlaczego to ona występuje na poleceniach przelewów. Po prostu spadkodawca nie chciał dokonać tej spłaty. Ona się z tym nie zgadzała i zapłaciła za niego. Powódka zarzucała dalej, że pozwana była biedna, nie miała pieniędzy żeby dokonać spłaty ze swego majątku. Te twierdzenia są całkowicie gołosłowne. Przede wszystkim rodzina powódki była ze spadkodawcą skonfliktowana. Spadkodawca wydziedziczył dziadka powódki i jej matkę. Rodzina powódki (rodzice, dziadkowie) przesłuchiwani w sprawie nie mogli więc znać sytuacji materialnej pozwanej, bo nie byli nigdy w te stosunki wprowadzeni. Sąd nie dał więc wiary tym zeznaniom ponieważ są intencyjne, nie poparte żadnymi dowodami. O intencyjności zeznań świadczy fakt, że gdy matka powódki zeznała, że jej zdaniem środki pieniężne, którymi spłacono jej ojca należały do pozwanej, to przesłuchiwany po niej jej mąż natychmiast czuł się w obowiązku je prostować, zeznając, że żona na pewno się przejęczyła. Powódka zarzucała

także, że pozwana na pewno nie miała zgromadzonych takich pieniędzy by dokonać spłaty. Pozwana wykazała, że zaciągnęła w Euro Banku umowę kredytu i w dniu 2 grudnia 2013 r. (przed zawarciem związku małżeńskiego) uruchomiono kredyt i wypłacono w gotówce 18.770 zł. Miała więc środki pieniężne, wystarczały na zapłatę 17.000 zł. To była duża kwota. Kolejna wpłata ze stycznia 2014 r. była już zdecydowanie mniejsza. Fakt, że uruchomiony kredyt nie wystarczał na zapłatę spłaty w całości nie oznacza, że druga „rata” nie pochodziła z majątku osobistego pozwanej. Pozwanej nie było stać na zapłatę ze zgromadzonych przez siebie środków pieniężnych całej spłaty, dlatego w części musiała skorzystać ze wsparcia kredytowego. Reasumując, na podstawie zgromadzonych dowodów przyjęto, że do spadku należy także dług wynoszący 23.475 zł. Jest to dług spadkodawcy wobec pozwanej, która dokonała obciążającej go spłaty wobec A. D., wstępując w ten sposób w prawa wierzyciela. Powódka zarzucała także, że ten dług o ile istniał to już nie istnieje, bowiem spadkodawca na pewno pozwanej oddał te pieniądze i w tym celu zaciągnął pożyczkę w wysokości 51.102,88 zł. To całkowicie gołosłowne twierdzenie. Powódka nie przedstawiła żadnego dowodu, że dług został uregulowany. Zaciągnięta przez spadkodawcę pożyczka przewyższała dwukrotnie wysokość długu. Trudno więc ją wiązać ze spłatą, której dokonała pozwana.

W toku postępowania pozwana wskazała na jeszcze jeden dług. Spadkodawca w czasie trwania małżeństwa zaciągnął zobowiązanie z tytułu umowy pożyczki w (...). Zaciągnął pożyczkę, której nie spłacił i zadłużenie z tego tytułu na chwilę otwarcia spadku wynosiło 52.050,02 zł-k. 92. Pożyczka nie została spłacona, była ubezpieczona, ale ubezpieczyciel odmówił zapłaty świadczenia-k.125. Umowę pożyczki zawarł spadkodawca bez udziału pozwanej. Bank nie wymagał zgody współmałżonka na zawarcie tej umowy. Jednak z uwagi na treść art. 30 § 1 k.r.i o. zobowiązanie z tytułu tej umowy należało do majątku wspólnego. Nie wykazano, aby wynikało z innych przyczyn, niż zaspakajanie zwykłych potrzeb rodziny. Dług spadkowy obciążający spadkodawcę to połowa z 52.050,02 zł, czyli 26.025,01 zł. Sąd oddalił w zakresie tego długu wnioski dowodowe powódki zawarte w pkt 3 pisma z 3 listopada 2017 r.–k. 292, bowiem nie mają one żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia. Z pisma (...) wynika, że dług nie został uregulowany, istnieje, ubezpieczyciel odmówił spełnienia świadczenia. Odpowiedzi na pytania czy (...) zgadza się z decyzją ubezpieczyciela, czy zbył wierzytelność z umowy pożyczki, czy toczy się sprawa o zapłatę pożyczki są bez znaczenia. Ważne jest to czy istnieje wierzytelność z tytułu umowy pożyczki (a ona istnieje), nie ważne zaś jest kto jest wierzycielem, czy podmiot pierwotny (bank), czy ewentualny nabywca wierzytelności.

3. Ocena prawna.

Spadkodawca powołał do całości spadku na podstawie testamentu pozwaną. Gdyby wchodziło w grę dziedziczenie ustawowe dziedziczyliby po połowie pozwana i dziadek powódki. Spadkodawca wydziedziczył swego syna (dziadka powódki), oraz jego córkę (matkę powódki). W takiej sytuacji prawo do zachowku zachowują zstępni wydziedziczonych-art. 1011 k.c. Powódka jako córka i wnuczka wydziedziczonych przez spadkodawcę jest uprawniona do zachowku (jako ich zstępny). Powódka jest małoletnia, zatem należny jej zachówek to 2/3 wartości udziału spadkowego co wynika z art. 991 § 1 k.c.

Aktywa spadku to: wartość własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego 89.907 zł, wartość łączna nieruchomości 327.900 zł, wartość maszyn i narzędzi rolniczych oraz wyposażenia mieszkania 29.041 zł, połowa wartości wierzytelności z tytułu nadpłaty czynszu 1.026,91. W sumie aktywa to 447.874,91 zł. Długi spadkowe to dług z tytułu spłaty 23.475 zł i połowa zobowiązania z tytułu pożyczki czyli 26.025,01 zł. W sumie długi spadkowe to 49.500,01 zł. Czysta wartość spadku to różnica w/w kwot czyli 398.374,90 zł. W wypadku dziedziczenia ustawowego wartość udziału liczonego przy dziedziczeniu dwóch osób to 199.187,45 zł. Zachówek należny powódce to 2/3 z tej kwoty czyli 132.791,63 zł. Zachówek w tej wysokości zasądzono od pozwanej na rzecz powódki. Orzeczono na podstawie art. 991 § 1 k.c. W pozostałej części powództwo oddalono jako wygórowane.

Ustawowe odsetki za opóźnienie zasądzono od 12 lipca 2016 r. czyli od daty wymagalności wynikającej z wezwania do zapłaty z 27 czerwca 2016 r.-k.23. Orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

Pozwana oferowała powódce możliwość uregulowania zachowku w naturze, jak i zapłaty sumy pieniężnej, jednak do porozumienia nie doszło. Pozwana także nie zapłaciła żadnej kwoty z tytułu zachowku, zatem mimo zajmowanego

przez nią stanowiska nie można twierdzić, że nie popadła w opóźnienie, ani że nie dała podstaw do wytoczenia powództwa.

4. Koszty procesu.

Koszty procesu poniesione przez powódkę wyniosły: koszty zastępstwa procesowego 14.400 zł (§2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców pranych w brzmieniu pierwotnym), koszty zastępstwa procesowego przed Sądem Apelacyjnym w związku z zażaleniem w postępowaniu zabezpieczającym 3.600 zł (§8 ust.1 pkt7 cytowanego rozporządzenia, postępowanie egzekucyjne jest najbardziej zbliżone do postępowania zabezpieczającego, zatem wyjściowa stawka to 7.200 zł z czego 50%-§10 ust. 2 pkt2 to 3.600 zł), opłaty i wydatki w postępowaniu zabezpieczającym 106 zł, 367 zł, 88 zł. W sumie koszty procesu powódki to 18.561 zł. Koszty procesu pozwanej to 14.417 zł. Suma kosztów procesu obu stron to 32.978 zł. Roszczenie uwzględniono w 66,01%. Z sumy kosztów procesu pozwaną obciążają koszty w wysokości 21.768,78 zł. Pozwana poniosła koszty niższe bo 14.417 zł, zatem na rzecz powódki zasądzono różnicę tych kwot czyli 7.351,78 zł. Orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd nie uwzględnił wniosku pełnomocnika powódki by koszty zastępstwa procesowego rozliczyć z przyjęciem dwukrotnej stawki minimalne czyli w wysokości 28.800 zł. Niniejsza sprawa nie była szczególnie skomplikowana. Większość elementów istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia była niesporna. Nie sposób nie dostrzec zaangażowania pełnomocnika powódki, jednak ono także nie odbiega od standardów zawodowych radcy prawnego. Zatem twierdzenie, że niniejsza sprawa była szczególnie skomplikowana, a nakład pracy pełnomocnika nadzwyczaj wysoki, są pozbawione podstaw.

Skarb Państwa wyłożył w tym postępowaniu 16.635,40 zł. Z tej kwoty 66,01% to 10.981,03 zł. W tej wysokości koszty sądowe obciążają pozwaną. Powódkę obciążają zaś koszty sądowe w wysokości 5.654,37 zł. Na podstawie art. 113 ust. 1 i ust.2 pkt1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005 r. nakazano pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w C. 10.981,03 zł, oraz ściągnąć od powódki z zasądzonych świadczenia 5.654,37 zł.

Nakazano także zwrócić pozwanej zaliczkę na wydatki związane z uzupełniającą opinią biegłego ds. wyceny ruchomości w kwocie 600 zł, ponieważ pozwana cofnęła zarzuty do opinii i w konsekwencji uchylono postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii uzupełniającej biegłego.